

Értelmezés

Evek óta tart a vita azon, szabad-e, lehet-e, helyes-e iparfejlesztést végrehajtani a főváros környékén? A vitatkozó felek megosztásában nem azon van a hangsúly, hogy „megyeiek” vagy „országosak” — mert hiszen a megyei testületek állásfoglalása nem került s a jövőben sem kerülhet szembe az országosan elfogadottal —, hanem azon, hogy egyik csoportjuk olyannak fogadja el a valóságot, amilyen, a másik csoport pedig olyannak, amilyennek látni szeretné.

Azonos tények eltérő értelmezéséről van tehát szó, s még inkább arról a gyakorlatról, amit ez az értelmezés sugall. Az értelmezés eltérése már ott kezdődik, hogy mit nevezhetünk a „főváros környékének”? Tegyük fel — mint sokan állítják —, azt a harminc kilométeres sugarú kört, amelyet egy korábbi határozat ipartelepítésre — de nem fejlesztésre! — tiltott területként jelölt meg. E sugár azonban erősen eltérő területeket, településeket érint, olyanokat, amelyek a tilalomtól függetlenül sem iparosodnának, s olyanokat is, amelyeknek éppen elég a meglévő ipar. Ugyanakkor a főváros körzetében — központi, sokoldalúan indokolt döntések alapján — új üzemek sora létesült, így egyebek között Százhalombattán a Dunamenti Hőerőmű Vállalat, a Dunai Köolajipari Vállalat, Dunakeszi határában a 3. sz. Házgyár, jelentős bővítésekre került sor a Csepel Autógyárban, a Beton- és Vasbetonipari Művek szentendrei üzeménél, rekonstrukciót valósít még a Dunakeszi Járműjavító Vállalat, a Magyar Gördülőcsapágy Művek diósi gyára... S vajon „helyes-e”, hogy a fővárostól harmincöt kilométerre levő Vácott egy évtized alatt megkétszereződött az iparban foglalkoztatottak tábora, s míg 1960-ban — ezer lakosra számítva — 13,3 százalékkal haladta meg az ország városainak átlagát, 1970-ben már több mint 72 százalékkal, s a növekedés azóta sem állt meg?

Helyes vagy helytelen nem függhet a nézőpontoktól, mércéje egyedül a társadalmi érdek lehet. Bizonyos csoportok felfogása szerint viszont az ún. agglomerációs övezetben nem szabad sem ipart telepíteni, sem fejleszteni, mert a munkaerőre a főváros iparának van szüksége, mégpedig kivételt nem engedően. Hiszen a fővárosban egy fő letelepítése félmillió forintba kerül... Ám megoldás-e az, ha ez az „egy fő” — ami valójában évente sok ezer ember — a fővárostól néhány vagy tízvalahány kilométerre települ le? Az ugyanis illúzió, hogy a szóban forgó településeken szabad munkaerők lennének. Akik munkaképesek, de nem vállaltak munkát, azok csakis hely-

ben foglalkoztathatók; nők, anyák, akik a család, a gyermek ellátása mellett hajlandók dolgozni, de nem hajlandók arra, hogy ingázzanak. A merevségnek tehát a gyakorlat adja cáfolatát, s azokkal kell egyetértenünk, akik a szelektív iparfejlesztés mellett törnek lándzsát, mondván, igen is elképzelhető — sőt szükséges! — ebben a körzetben szolgáltatóüzemek, iparvállalatok létesítése, de úgy, hogy azok egyrészt kielégítsék a helyi szükségleteket, másrészt — az egyébként kihasználatlanul maradó munkaerő kamatoztatásával — kooperáljanak fővárosi gyárakkal.

Ez az értelmezés a tényekből indul ki — s nem mint ellentéte, az adott helyzetet félreteló kívánalmakból —, s megpróbálja egyeztetni a helyi meg az országos érdekeket. Fontos jellemző ez, hiszen sűrűn tapasztalhatjuk, hogy országos érdekekre való hivatkozással valójában a maguk lokális érdekeit próbálják meg érvényesíteni hatóságok és intézmények, anélkül, hogy a megfelelő elemzéseket, vizsgálatokat elvégezték volna.

A kormány külön határozata értelmében az ötödik ötéves tervben az agglomerációs övezet infrastrukturális fejlesztésének a korábbiaknál nagyobb támogatást kell élveznie, s ez remélhetőleg véget vet annak az állapotnak, hogy miközben az illetékes — vagy magukat illetékesnek vélelő — szervek a legkülönbözőbb elképzeléseket alakították ki az infrastruktúra fejlesztésének mikéntjéről, a területgazdának, a megyei tanácsnak a vita, meg az összekuszált dolgok rendbetétele jutott... (Csupán közbevetve, de a teendők anyagi kihatásait érzékeltetve: pusztán ebben az évben 3,7 millió forintot költ a megye az agglomeráció településeinek folyamatosan készülő rendezési terveire.) Az értelmezésbeli különbségek nagyon is gyakorlati arculatot kapnak a döntéshozatalban, s ezért nem mindegy, hogy ugyanazon a dolgon mindenki ugyanazt érti-e, vagy egészen mást gondol, vesz számításba, tervez.

Legalább ilyen fontos sága van annak is, hogy a merev térkép-rajzolásokat a változó élet tényeinek elemzése váltsa fel, hogy az agglomerációval foglalkozó szervek — tisztelet a kivételnek — ne a térképek, papírok alapján véljék megoldhatónak a problémákat. A térképek, a papírok fontosak, de csak az adott helyzettel összevetve, a valósággal egyeztetve. Munkájuk során ugyanis nem feledhetik, hogy ezzel a valósággal a helyi szerveknek kell szembenézni, s hogy még az értelmezésen tart a vita, emberek tízezreinek ügye jut csak lassan előre.

Mészáros Ottó